

δάσος, και βάζει μιὰ χαρμόσυνη κραυγή.)
 ΒΡΑΓ. Κάποιος ζυγώνει! Ακούστε! Ακούστε! Φέγγει
 τὸ δάσος ὅλο μὲ δαυλούς! Καβάλλα
 προβαίνει ἡ Κούρτη! Νά! ἔρχεται κι ὁ Ρήγας!
 ΤΡΙΣ. Εἰν' ἀργά!
 ΙΖΟΛ. Ναί, εἰν' ἀργά!
 ΒΡΑΓ. 'Ακούστε!

(Τὴ στιγμή αὕτῃ ἀκούεται, πολὺ μα-
 κριά, ἀπὸ τὸ ἀντίθετο ὅμως μέρος, μέσ'
 ἀπὸ τὸ ἄπλωμα τοῦ δάσους, τὸ σκο-
 τεινὸ τώρα πιά, ὁ ἀργὸς καὶ ἀδιάκοπος
 ἦχος τῆς καμπάνας.)

ΤΡΙΣ. 'Η καμπάνα!

Καὶ ὄχι πολέμου λάλημα! Τῆς μέρας
 τὸ θάνατο σημαίνει ἀπὸ τὴν ἔρημο
 πὺν μένει ὁ ἐρημίτης! Καὶ μὲ τοῦ ἡλίου
 τὴ δύση, καὶ τοὺς ἄλλους πεθαμμένους
 σφραγίζει μὲ τὴ χάρη τοῦρανοῦ!
 ("Ἄλλα σαλπίσματα κοντήτερα.)

ΒΡΑΓ. 'Ερχεται! 'Ερχεται! Θάρρος!

ΙΖΟΛ. 'Ὁ γλυκὸ μου
 βοτάνι ἐρωτικό.

('Ἡ 'Ιζόλδη γλιστράει καταγῆς, πλάϊ
 στὸν Τριστάνο, καὶ ὕστερα πέφτει ἀπά-
 νω στὸ στήθος του, στόμα μὲ στόμα.)

ΤΡΙΣ. 'Ὅπως στὴ ζωὴ μας,
 τώρα καὶ στὴ θανή!

ΙΖΟΛ. Γιὰ πάντα!

ΤΡΙΣ. (μὲ μιὰ πνοή.)

Αἰώνια!

(Ξεψυχοῦνε ἀγκαλιασμένοι.—'Ἡ Βραγ-
 γιάνα γονατίζει. Οἱ ἀντίλαλοι τῆς καμ-
 πάνας φτάνουνε φτερωμένοι καὶ κυμα-
 τιστοὶ μέσ' στὴ φεγγαροφώτιστη γαλήνη
 τοῦδάσους. Οἱ δαυλοὶ καὶ τάρματα τῆς
 συνοδίας τοῦ Ρήγα Μάρκου λάμπουνε,
 ζυγώνοντας, στὸ βάθος.)

Τέλος.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

'Απὸ τὶς εἰμέες τοῦ λυράρη.

'Ὁραῖες τοῦ κόσμου καὶ τῆς Κορνοβάλλης,
 σ' ὅλες τὶς χῶρες πὺν βρέχει τὸ κῦμα!
 Τὸ θάμα τοῦτο πὺν ἱστορῶ μὲ εἶμα
 δὲν εἶναι ἥσκιος ὄνειρου ἢ χαροπάλης.

'Ἡ ξανθιά 'Ιζόλδη κι ὁ πολεμοζάλης
 Τριστάνος, σπάνιο ἔχει ὁ καθένας μνήμα:
 βηρύλλι, ὁπάλλι, — ἀγνάντια στ' Ἅγιο Βῆμα,
 κι ὁ 'Ἡλιος τὰ χρυσολάμπει, ὁ ἀχιδομάλλης.

Μιὰν αὐγή, ἀπ' τὴν καρδιά τῆς Νιάς φυτρώνει
 δεντρί· κ' ὕστερ' ἀνθίζει ὅλο χλωράδα
 τοῦ Σαστικοῦ, καὶ πλέκονται στεφάνι·

πὺν ὁ καλὸς Ρήγα-Μάρκος, στὴ γενειάδα
 τὴ σεβάσμια θρηνώντας, κρίση βγάνει: —
 Τοῦ κόσμου βασιλιάς ἢ 'Αγάπη μόνη!

Μεταφρ. Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

Ο ΓΛΩΣΣΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ

Στὸ περιοδικὸ «Süddutsche Monatshefte» δημοσιεύτηκε
 στὸ τεῦχος τοῦ Γενάρη ἓνα ἀρθρο τοῦ Μανόλη Τριανταφυλ-
 λίδη γιὰ τὴ σημερινή θέση τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος. Στὸ
 τελευταῖο τεῦχος τοῦ ἴδιου περιοδικοῦ ἔρχονται τώρα πέν-
 τε γερμανοὶ ἐπιστήμονες πρώτης γραμμῆς νὰ ποῦν τὴ γνώ-
 μη τους σὰν ἐπιστήμονες γιὰ τὶς μεθοδὲς τῶν ἀντιδραστι-
 κῶν μας. Νομίζουμε χρὲς μας νὰ ζωσουμε μετὰφραση
 τοῦ ἀρθρου:

«Γιὰ τὴ σημερινή θέση τοῦ ζητήματος τῆς νέας
 'Ελληνικῆς γλώσσας». Ἐμεῖς οἱ «Εὐρωπαῖοι» (μα-
 ζὺ κ' οἱ Σλάβοι) πὺν ἔχουμε τὴν τύχη νὰ κατέχου-
 με μιὰ γραφτὴ γλώσσα καλοφκισμένη καὶ μοντέρ-
 να, ταιριασμένη σὲς ἀνάγκες τοῦ πολιτισμοῦ μας
 καὶ σύμφωνη μὲ τὸ ζωντανὸ μας γλωσσικὸ αἵστη-
 μα, βρισκόμαστε σὲς μέρες μὲς μπροστὰ στὸ θέαμα
 ἑνὸς λαοῦ, πὺν κι αὐτὸς θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸ του γιὰ
 μέλος τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμένου κόσμου, καὶ
 πὺν ἔχει νὰ παλέψει γιὰ ἓνα γλωσσικὸν τύπο πὺν
 ἐλεύτερος ἀπ' τὰ δεσμὰ παράδοσης εἴκοσι αἰώνων
 νὰ ἀντλεῖ τὴ δύναμή του ἀπ' τὴ ζωντανή γλώσσα
 τοῦ λαοῦ. Οἱ σημερνοὶ Ἕλληνες βρῖσκονται ἀκό-
 μα στὸ κατώφλι τοῦ Μεσαιῶνα τῆς: γιὰ τὸ ζή-
 τημα, πὺν τὰ ρωμανικὰ ἔθνη τῆς λυσιαν ἐδῶ καὶ τόσον
 καιρὸ — τὸ ζήτημα δηλ. ἀν' ἡ πατροπαράδοτη γλώσ-
 σα τῆς ἀρχαιότητος (τὰ λατινικὰ) ἢ ἡ ζωντανή ἐ-
 θνικὴ γλώσσα πρέπει νὰ εἶναι τὸ μέσο τῆς γραφτῆς
 ἐπικοινωνίας καὶ τῆς φιλολογίας, αὐτὸ τὸ ζήτημα
 ἀκόμα δὲ λύθηκε γιὰ τὴ σημερινή Ἑλλάδα, ἀν καὶ
 τὸν τελευταῖον καιρὸ βγήκε μιὰ ἐπίσημη ἀπόφαση
 σύμφωνη μὲ τὴ μεσαιωνικὴ ἀντίληψη. Τί σημασία
 ἔχει τὸ γλωσσικὸ ζήτημα γιὰ τὸν Ἑλληνικὸ λαὸ καὶ
 πῶς ἐξελίχθηκε καὶ ὀξύνθηκε τελευταῖα ὁ γλωσσι-
 κὸς ἀγῶνας μαθαίνει ὁ ἀναγνώστης ἀπ' τὴν καθά-
 ρια καὶ θαυμάσια ἀνάπτυξη ἑνὸς Ἑλλήνα στὸ τεῦ-
 χος τοῦ Γενάρη τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ (τοῦ Μανόλη
 Τριανταφυλλίδη), πὺν μὲ φιλόλογικὴ καὶ γλωσσο-
 λογικὴ μόρφωση καὶ θετικὲς ἐργασίες στὸ ἐπίπεδο
 τῆς νεοελληνικῆς γλωσσικῆς ἐρευνας ἀπόχτησε δι-
 καιολογημένη ἀξίωση νὰ ἀκούγεται ἡ γνώμη του.
 Οἱ εὐρωπαῖοι ἐπιστήμονες, πὺν ἀσχολοῦνται μὲ τὴ
 μέση καὶ νέα ἑλληνικὴ γλώσσα, ἔχουν σὰν ἐρασιτέ-
 χνες μὰ σὰν εἰδικὰ ἐρευνητὲς, στέκονται σχεδὸν ἀ-
 νεξαίρετα στὸ πλευρὸ τῆς λαϊκῆς γλωσσικῆς με αρ-
 ρύθμισης κι αὐτὸ τὸ δήλωσαν ἐπανειλημμένα καὶ
 ἑσάτερα. Τί εἶδους περιποίησις τοῦς κάνουν οἱ Ἕλ-
 ληνες γι' αὐτὸ, βλέπει κανένας ἀπ' τὰ τελευταῖα γε-
 γονότα πὺν δηγέται ὁ κ. Τριανταφυλλίδης: ὅποιος
 ἔχει ἀμυδρὴν ἰδέα τῆς ἱστορίας τῆς ἑλληνικῆς γλώσ-

σας γελάει με τις ντιλετάντικες κι άνεπιστημονικές αντίληψεις, με τις οποίες υπερασπίζονται το ζήτημά τους οι όπαδοί της έπίσημης γλώσσας—ο Καθηγητής στην Αθήνα Μιστριώτης επί κεφαλής — και θαμάζει με την έλλειψη παρατηρητικότητας κι αυτοεχτίμησης που δείχνουν, βρίζοντας τή μητρική τους γλώσσα, δηλ. τή γλώσσα του λαού. Δέν άξίζει τον κόπο νά ασχοληθούμε περισσότερο μ' αυτά τὰ πράματα. Όποιος θέλει νά μάθει σχετικά άς διαβάσει τὸ βιβλίο του μακαρίτη Κ. Κρουμπάχερ «τὸ πρόβλημα του έλληνικοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος» (Μόναχο 1903), όπου άναπτύσσεται διεξοδικά ή ιστορία του ζητήματος και υποστηρίζεται έντονα ή ανάγκη τής μεταρρύθμισης· φυσικά ο Κρουμπάχερ έμπαίχτηκε και συκοφαντήθηκε γι' αυτό τὸ έπιστημονικό, μὰ και συγχρόνως έμπνευσμένο από θερμότητα ενδιαφέρο για τήν Ελλάδα έργο του, κι ακόμα σήμερα βρίζεται ή μνήμη του ξεχωριστοῦ έπιστήμονα που τόσο πρόωρα χάσαμε. Όποιον θέλει νά γνωρίσει με συντομία τὸ γλωσσικόν άγώνα και τίς αἰτίες του, τὸν παραπέμπουμε σέ δύο παλαιότερα άρθρα μου: «Οι τελευταίες ταραχές τής Αθήνας και ή μετάφραση του Εὐαγγελίου στη νέα έλληνική» στο περιοδικό «Grenzboten» 1902 (I) 137 έππ. και «Γιά τὸ ζήτημα τής νεοελληνικῆς γλώσσας» στο περιοδικό «neue Jahrbücher für das Klassische Altertum» 17 (1906) 246 έππ. Ό.τι είχα πει πρό χρόνια ταιριάζει και για τήν τελευταία φάση του γλωσσικοῦ άγώνα.

Αν οί έπιστήμονες που από καθαρό έπιστημονικό ενδιαφέρο ασχολοῦνται με τή νεοελληνική γλώσσα δέν είταν φίλοι μὰ έχτροί του λαού που αρχίζει νά ξυπνάει, θά αίστανότανε μίαν εἰλικρινή χαίρεκακία για τὰ τελευταία «πολιτισμοῦ έργα» τῶ σημερινῶν Έλλήνων: ένα λαό που με τέτοιον τρόπο μεταχειρίζεται τὸ αγαθὸ τής ελεύτερης σκέψης, ένα λαό που χωρί' απ' αυτό ντρέπεται για τήν ἴδια του τή μητρική γλώσσα, πρέπει κανέναν νά παραιτήσει στὸν έναυτό του και στήν «τύχη» του. Μ' δλ' αυτά όμως οί γνωστές του νεοελληνικοῦ λαού δέν άμφισβállουν για τὸ μέλλον του: οί δροσερές δυνάμεις τής προόδου υπάρχουν αν κ' ή αντιδραστική πλειονοψηφία έμποδίζει ακόμα τήν ανάπτυξή τους. Είναι πιὰ δλεφάνερο πὼς ή έπίσημη γλώσσα τὰ βρίσκει σκοῦρα για νά έχει ανάγκη νά προστατευτεί με νομοθετικά αναγκαστικά μέτρα, για νά θέλουν νά κλείσουν τὸ στόμα τῶν όπαδῶν τής προόδου με τήν άστυνομία—ή με τὸν δχλο. Κάθε μέρα μὰς δίνει και νέες άποδείξεις για τίς προσπάθειες τῶν όπαδῶν τής παραδομένης γλώσσας νά βάλουν φέμωτρο στη σκέψη. Μπορεί κανέναν νά σκέπτεται

έπως θέλει για τὸ γλωσσικὸ ζήτημα —δμως όλοι οί έπιστήμονες πρέπει νά ναι σύμφωνοι σ' ένα σημείο, πὼς δηλ. στὸν «πολιτιστικὸν άγώνα» για έναν νέο γλωσσικὸ τύπο (που είναι γνήσια έθνικὸς) τὰ μέσα που χρησιμοποιοῦν οί Έλληνες αντιδραστικοί για νά επικρατήσουν είναι άπαίσια. Ζητήματα πολιτισμοῦ δέν αποφασίζονται με τή μπαγιονέτα ή με δχλοκρατία.

ΑΛΜΠΕΡΤΟΣ ΤΟΥΜΠ

καθηγητής τής Ινδογερμανικῆς γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο του Στρασβούργου.

Με τήν πεποίθηση πὼς ή εκπολιτιστική πρόδο τής νέας Ελλάδας είναι σφιχτοδεμένη με τή λαϊκή της γλώσσα, συμφωνοῦν με τὰ γραφόμενα τῶν κ. κ. Τριανταφυλλίδη και Τούμπ ενάντια στήν ποταπή καταπίεση τής έλληνικῆς λαϊκῆς γλώσσας οί υπογραμμένοι:

ΚΑΡΟΛΟΣ BRUGMANN ΑΛΜΠΕΡΤΟΣ EHRHARD
Καθηγητής τής Ινδογερμανικῆς γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο τής Λιψίας. Καθηγητής τής εκκλησιαστικῆς γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο τής Λιψίας.

ΠΑΥΛΟΣ ΜΑΡΚ ΓΟΥΔΙΕΛΜΟΣ ΜΑΓΕΡ-ΛΕΒΚΕ
Συντάκτης του «Βυζαντινοῦ Περιοδικοῦ». Μολογίας στο Πανεπιστήμιο τής Βιέννης.

ΡΟΥΣΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ -- Ο "ΩΚΕΑΝΟΣ," ΤΟΥ Α. ΑΝΔΡΕΓΕΒ (*)

Ό Χάγαρτ, που στο πρόσωπό του ο συγγραφέας θέλει νά δείξει τὸ νιτσεισμό του, αν και είναι ληστής, δέ ρέπει συνειδητά προς τή ληστεία. Κυνηγά έναν όρισμένο σκοπό, άψηλὸ σκοπό, κι όταν λέγει για μέσο τής συντήρησής του τή ληστεία, θέλει νά φτάσει τὸν ήλιο τής ανθρώπινης έφτυχίας που αλώνια φέδγει και είναι βέβαιος πὼς μπορεί νά τότε φτάσει.

Αρκετά ενδιαφέρουσα είναι ή σκηνή που ο άδδς φωνάζει τὸ Χάγαρτ νά βοηθήση άφτόνε και τούς δύστηνους ψαράδες...

«— Ξέρεις ποιόνε φωνάζεις; ρωτά ο Χάγαρτ.

— Όχι, δέν ξέρω. Σε βλέπω που είσαι νέος, γερός, βλέπω που τὸ πρόσωπό σου, αν και κατσοφιασμένο, είναι όμορφο και νομίζω πὼς μπορείς νά είσαι ένας εργάτης, όχι χειρότερος από μερικούς άλλους.

(*) Η άρχή του στο περασμένο φύλλο. Αρχινάμε με τὸν τελευταίο παράγραφο που τυπώθηκε στο περασμένο φύλλο λαθεμένος.